

Súkromné centrá špeciálno-pedagogického, psychologického
poradenstva a prevencie Vysoké Tatry a Trnava

Ako predchádzať poruchám učenia

U detí predškolského veku nemôžeme povedať, že trpia poruchami učenia, ale môžeme poznať úroveň vývoja dieťaťa hlavne funkcií, ktoré sú z hľadiska nadobúdania vedomostí rizikové a podmieňujú nácvik čítania, písania, počítania.

Je ľahšie poruchám predchádzať než čakať až sa celkom vyvinú.

V predškolskom veku je dominantnou aktivitou hra, ktorá je dominantnou činnosťou v reedukácii.

Mali by sme posilňovať a rozvíjať:

- oblasti, v ktorých sa prejavujú nedostatky
- silné stránky vývoja dieťaťa

V oblasti poznávacích funkcií by sme si mali všimnúť:

1. Reč

- začína hovoriť neskoršie než ostatné deti, dlho nesprávne vyslovuje hlásky
- jeho slovná zásoba rastie pomaly
- má problém s rýmovaním slov
- nedokáže správne opakovať "nezmyselné slová"
- má problém v opakovaní slov svrček, najnebezpečnejší, paroplavba...

2. Motorika

- dieťa má deficit v oblasti hrubej motoriky / lezenie, chôdza, beh, skákanie na jednej nohe, bicyklovanie/ jemnej motoriky – viazať šnúrky, zapínať gombíky, navliekať korálky

3. Senzo-motorická koordinácia

- nevie stavať vežu z kociek
- neochotne a primitívne kreslí
- v prislúchajúcom veku nevie nakresliť geometrické tvary
- kontrola výslovnosti dieťa sa učí diferencovať svoju výslovnosť od iných, musí ich počuť

Rozvíjanie sluchového vnímania

1. Nerečové zvuky

- deti rozlišujú zvuky prichádzajúceho auta, vlaku, motorky
- podľa zvuku poznávajú predmety / sklo, kľúče, zvonček, píšťalka...
- pokúšajú sa rozlíšiť rôzne hudobné nástroje
- podľa melódie rozlišujú piesne

2. Rečové zvuky

- dieťa pozná podľa hlasu pani učiteľku, tetu, babku, zaregistruje, že začína v TV rozprávka...
- dieťa počúva dialóg a na dohovorené slovo tleskne a pod.
- dieťa počúva a počítá vety

- počíta slová vo vete
- počíta slabiky v slove
- poznáva prvú hlásku v slove
- poznáva poslednú hlásku v slove
- rýmovanie - vyhľadáva slová, ktoré sa rýmujú
- sluchová pamäť – dieťa počúva /5/ slov a opakuje ich, opakuje vlastné mená osôb, miest, predmetov
- učíme ich krátke riekanky, básničky, vyčítanky aj tleskajte en ten tiky, dva...

Rozvíjanie zrakového vnímania

1. Zrková analýza a syntéza
 - rozstriháme obrázok na niekoľko častí a dieťa ich skladá
2. Figúra a pozadie
 - tri obrázky sú nakreslené cez seba - dieťa ich má obtiahnuť a pod.
3. Konštanta vnímania
 - dieťa dokresľuje na obrázkoch, čo im chýba
4. Zrkové rozlišovanie
 - umožňuje dieťaťu rozlišovať predmety a ich detaily – hľadaj tri ... rozdiely, napíšeme číslice a dieťa ich spája 1 k 1, 2 k 2 a pod.
5. Rozlišovanie reverzných tvarov
 - dieťa hľadá určitý tvar medzi ostatnými – ktoré sa líšia polohou v priestore
6. Zrková pamäť
 - dieťa sleduje najprv tri predmety a potom ich zakryjeme, potom má povedať, čo videlo, Neskôr pridávame viac predmetov
 - dieťa sleduje obrázok a potom rozpráva, čo na obrázku videlo
 - dieťaťu ukážeme jeden obrázok a potom druhý – má povedať v čom sa odlišujú

Cvičenia pravo – ľavej a priestorovej orientácie

- pred nástupom do školy by malo dieťa zvládnuť pojmy hore-dole, vpredu – vzadu, prvý - posledný, hneď pred - hneď za, vpravo - vľavo v priestore na svojom tele

Cvičenia orientácie v čase

- používajme v rozhovore s dieťaťom pojmy včera, dnes, zajtra, ráno, na obed, večer, používajme názvy dní v týždni mesiacov v roku

Sluchové vnímanie

- v 3-4 rokoch nie je schopné deliť slová na slabiky
- pred nástupom do školy nerozozná prvú hlásku v slove
- nerozoznáva rozdiely v slovách zem-sem

Vývoj laterality

- do konca predškolského veku strieda pri činnosti obe ruky

Vývoj priestorovej orientácie

- zle si pamätá cestu, smer

Proces automatizácie

- dieťaťu dlho trvá než si poznatky zapamätá
- nedostatočne rozvinutá krátkodobá pamäť pre slová

- rýchle pomenovanie obrázkov
- dieťa nie je schopné zopakovať slová, dni v týždni, farby, tvary, čísla, písmená

Správanie dieťaťa

- ťažko sa sústreďuje, je nepokojné, ľahko sa rozptyľuje
- často je podráždené – prekonáva nejaké ťažkosti
- nápadne sa vyhýba kresleniu, cvičeniu, stavaniu kociek, puzzle, stavaniu stavebníc a lega podľa predlohy
- má ťažkosti v nadväzovaní sociálnych kontaktov s rovesníkmi

Porucha koncentrácie pozornosti môže byť v predškolskom veku zavádzajúca. Ak dieťa dlhšie nevydrží pri činnosti nemusí to byť podmienené poruchou koncentrácie pozornosti, ale oslabením a nedostatkami v osvojovaní dielčích schopností – bolí ho ruka pri kreslení lebo je nedostatočne rozvinutá jemná motorika. Nepočúva rozprávku – nie celkom rozvinutá sluchová perцепcia.

Ako môžeme pomôcť deťom, u ktorých pozorujete ťažkosti počas vývinu?

Rozvíjanie reči

1. Porozumenie reči – sledujeme, či rozumie hovorenému slovu, či porozumie informáciám z televízie
 - spoj obrázky všetkých zvierat
 - daj do kruhu obrázky ovocia
 - vyfarbi dopravné prostriedky
 - vyber a označ zviera, ktoré – skáče, šteká, pláva...
 - z obrázkov vyber na čom spíme, čo svieti v noci, kto dáva mlieko...
 - preškrtni obrázky, ktoré sú guľaté
 2. Expresívna reč /hovorenie/ - je potrebné odpovedať na všetky otázky dieťaťa a podnecovať k hovoreniu
 - hovorenie zážitkov / čo sa prihodilo.../
 - hovorenie podľa obrázkov a lebo fotografií
 - spievanie detských pesničiek, riekaniek, vytlieskávanie riekaniek a vyčítaniek
 - tvorenie zdobnenín – ako sa hovorí malej mačke...tvorba množného čísla – 1 jablko, 5 jablák
 - tvorba pojmov – vysoký -nízky cez videné predmety, malý - veľký, ťažký – ľahký...
 3. Artikulácia /výslovnosť-/
 - dávajme správny vzor – deti hovorenie napodobňujú
 - cvičenia artikulačných orgánov/ vyplazovanie jazyka, lízanie lízanky, špúlenie pier/
 - hovorte si s dieťaťom, čo ste videli, čo budeme robiť, čo predtým a čo potom
 - osvetľujeme mu časovú postupnosť – vstávame ráno...
-
1. Porozumenie reči – sledujeme, či rozumie hovorenému slovu, či porozumie informáciám z televízie
 - spoj obrázky všetkých zvierat
 - daj do kruhu obrázky ovocia
 - vyfarbi dopravné prostriedky
 - vyber a označ zviera, ktoré – skáče, šteká, pláva...
 - z obrázkov vyber na čom spíme, čo svieti v noci, kto dáva mlieko...
 - preškrtni obrázky, ktoré sú guľaté
 2. Expresívna reč /hovorenie/ - je potrebné odpovedať na všetky otázky dieťaťa a podnecovať k hovoreniu
 - hovorenie zážitkov / čo sa prihodilo.../
 - hovorenie podľa obrázkov a lebo fotografií
 - spievanie detských pesničiek, riekaniek, vytlieskávanie riekaniek a vyčítaniek

- tvorenie zdobnenín – ako sa hovorí malej mačke...tvorba množného čísla – 1 jablko, 5 jablk
- tvorba pojmov – vysoký -nízky cez videné predmety, malý - veľký, ťažký – ľahký...
- 3. Artikulácia /výslovnosť/
 - dávajme správny vzor – deti hovorenie napodobňujú
 - cvičenia artikulačných orgánov/ vyplazovanie jazyka, lízanie lízanky, špúlenie pier/
 - hovorte si s dieťaťom, čo ste videli, čo budeme robiť, čo predtým a čo potom
 - osvetľujeme mu časovú postupnosť – vstávame ráno...

Cvičenia koncentrácie pozornosti

Cvičíme ich všetkými aktivitami, pri ktorých sa dieťa sústreďuje – stavebnica, kreslenie, modelovanie, počúvanie rozprávky.

Čo ešte môžete urobiť:

- nezahlcovať naraz mnohými podnetmi. Ak niečo robí vylúčime rušivé momenty.
- nepreťažovať ho mnohými aktivitami – to vedie k únave a rozptýleniu pozornosti
- zväžiť, či úloha nie je príliš ľahká alebo ťažká. Pri ľahkej sa nudí, náročnú nezvláda a prestáva pracovať
- doba sústredenia je individuálna, nemožno ju porovnávať so súrodencami a vrstovníkmi

Posilňovanie zmyslu pre serialitu

Serialita znamená pravidelné opakovanie prvkov a činností podľa daných pravidiel, ktoré sa odohrávajú v čase. Ten, kto má pre také opakovanie zmysel, prevádza bez problémov sled úkonov / napr. pri písaní, príprave na vyučovanie../

- striedanie tvarov – trojuholník, kruh, štvorec
- navliekanie korálikov
- hry s obrázkami, na ktorých sú nakreslené opakujúce sa predmety.
- striedanie tvarov – trojuholník, kruh, štvorec
- navliekanie korálikov
- hry s obrázkami, na ktorých sú nakreslené opakujúce sa predmety.

Intermodalita znamená zapojenie viac zmyslov pri jednej aktivite – spojenie písmena a hlásky – dieťa si k tvaru pridáva zvuk a ukladá do pamäte.

Spracovala: PhDr. Alena Janiglošová